

Minoritetsfamilier med funksjonshemmete barn

Dialogkonferansen sammentreff
Oslo 31 mars 2009

Førsteamanuensis Berit Berg,
Institutt for sosialt arbeid og helsevitenskap, NTNU
berit.berg@svt.ntnu.no

Utgangspunkt

- Lite kunnskap
 - Dårlig statistikk
 - Underrepresentert i forskningen
- Store utfordringer
 - Overrepresentert mht tiltak
 - Rapporteres om samhandlingsproblemer

Forskning om minoritetsfamilier med funksjonshemmete barn

- Pilotstudie i Bydel Bjerke (2007), finansiert av Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi)
- Nasjonal studie (2008-2010), finansiert av Helse og Rehabilitering
- Gjennomføres av NTNU Samfunnsforskning
Forskergruppe: Berit Berg, Torunn Fladstad, Anna Kittelsaa og Jan Tøssebro

Bakgrunn for prosjektet

- Minoritetsspråklige er overrepresentert blant barn med funksjonsnedsettelse, særlig sammensatte lærevansker
- Tjenesteapparatet (helsestasjon, barnehage, skole, sykehus, habiliteringstjenesten, sosialtjenesten mv) opplever samhandlingsproblemer i forhold til denne gruppa
- Vanskelig å få foreldre med i en aktiv dialog rundt opplæring og behandling
- Usikkerhet om hva dette skyldes, men man tror både språklige og kulturelle barrierer kan være noe av forklaringen
- Behov for mer kunnskap og utprøving av arbeidsformer som i større grad fanger opp gruppas særegne behov

Prosjektopplegget

- Individuelle intervjuer med foreldre
- Gruppesamtaler (fokusgrupper)
- Familiebesøk
- Deltakende observasjon i barnehage, skole, helsestasjon
- Intervjuer med fagpersoner (førskolelærere, lærere, assistenter, helsepersonell mv) med nær kjennskap til barna

Utvalget

- Minoritetsfamilier med funksjonshemmete barn
- Ulike funksjonsnedsettelse – fysiske, psykiske, kognitive, sammensatte, uavklarte
- Barna er i alderen 2-12 år.
- Ulik landbakgrunn – til nå: Iran, Irak, Pakistan, Sri Lanka, Somalia, Tyrkia, Vietnam og Bosnia
- Bosatt i Oslo, Trondheim, Kristiansand + tre mindre kommuner

Erfaringer

- Familiene rapporterer om store utfordringer når det gjelder å:
 - akseptere situasjonen og håndtere krevende hverdager
 - fortelle om det funksjonshemmete barnet til familie og venner
 - forstå tjenesteapparatet
 - få tilstrekkelig og adekvat hjelp
 - samarbeide med tjenesteapparatet

Hovedinntrykk

- De fleste utfordringene er de samme som for majoritetsfamilier, men forsterkes av minoritetsbakgrunn
- Det handler mer om "våre" forestillinger om dem enn om "deres" annerledeshet
- Familiene forteller om:
 - Mangel på informasjon
 - Lang vei fram til bekreftelse av hjelpebehov
 - Et fragmentert hjelpeapparat
 - Store utfordringer knyttet til overgangen barnehage – skole

Vi ser i tillegg

- Flere segregerte tiltak for minoritetsbarn enn for andre
- Kulturalisering av problemer som har et materielt grunnlag
- Stor usikkerhet blant tjenesteyterne – men også en vilje til å lære

Spesielle utfordringer

- Språkproblemer (og lite bruk av tolk)
- Informasjonsproblemer
- Liten kunnskap om helsevesen og velferdssystem
- Mangel på sosialt nettverk og rollemodeller
- Flyktningrelaterte problemer
- Uavklart migrasjonsstatus

Problemer med språk og kommunikasjon blir forstått som kultur og religion